e-ISSN 2587-3687

https://doi.org/10.52673/18570461.26.1-80.24
CZU: 730.071.1(478):72

MISIUNEA SOCIALĂ „DIACONIA": EVOLUȚIA ISTORICĂ ȘI ANALIZA PROGRAMELOR DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Doctorand **Constantin BUSUIOC**
E-mail: busuiocconstantin79@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-4251-4674
Universitatea de Stat din Moldova, Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației
© 2026. Drepturile de autor aparțin autorului. Licență: CC BY 4.0.

THE SOCIAL MISSION "DIACONIA": HISTORICAL EVOLUTION AND ANALYSIS OF SOCIAL ASSISTANCE PROGRAMS

Summary. The Social Mission "Diaconia" of the Metropolis of Bessarabia represents a relevant example of a church-affiliated non-governmental organization with a significant impact on the field of social assistance in the Republic of Moldova. The article examines the historical background of its establishment and the stages of its development, from the early philanthropic initiatives during the post-Soviet period (2001) to structured nationwide projects. The study employs a mixed methodological approach, combining historical and documentary analysis with descriptive statistical analysis of official data. The main results highlight the successful transition from emergency services, such as the mobile social Canteen "Close to One's Neighbor" (launched in 2013, providing more than 34.500 meals in 2024), to large-scale projects such as the "Clothing Bank" (launched in 2016, with over 230-250 tons of goods distributed including 61 tons in 2024 alone). In 2024, "Diaconia" reached 73.216 direct beneficiaries, managed 17 active projects across 64 communities, and engaged approximately 1.000 volunteers. These data demonstrate the scaling of its social impact and the efficiency of the diaconal model in complementing public social services. "Diaconia" establishes itself as a model of excellence among church-affiliated NGOs, offering good practices for public authorities, other non-governmental organizations, and the field of social education. The study emphasizes the importance of public-private-religious partnerships for the sustainable development of social services in the Republic of Moldova.
Keywords: "Diaconia", Metropolis of Bessarabia, social services, church philanthropy, mobile social canteen, clothing bank, social impact, religious NGO, Moldova.

Rezumat. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei reprezintă un exemplu relevant de organizație neguvernamentală bisericească cu impact fundamental în domeniul asistenței sociale din Republica Moldova. Articolul analizează aspectele istorice ale înființării și etapele evolutive ale acesteia, de la inițiative filantropice incipiente din perioada post-sovietică (2001), până la proiecte structurate la nivel național. Studiul utilizează o abordare metodologică mixtă, combinând analiza istorică/documentară cu analiza statistică descriptivă a datelor oficiale. Principalele rezultate evidențiază tranziția reușită de la servicii de urgență, precum Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele" (lansată în anul 2013, cu peste 34 500 de prânzuri oferite în anul 2024), la proiecte de amploare precum „Banca de haine" (lansată în 2016, cu peste 230-250 de tone de bunuri distribuite și 61 de tone doar în anul 2024). În cursul anului 2024, „Diaconia" a ajuns la 73 216 de beneficiari direcți, gestionând 17 proiecte active în 64 de comunități și implicând aproximativ 1 000 de voluntari. Aceste date demonstrează scalarea impactului social și eficiența modelului diaconal în completarea serviciilor publice. „Diaconia" se afirmă ca model de excelență al unui ONG afiliat Bisericii, oferind bune practici pentru autorități, alte organizații neguvernamentale și pentru domeniul educației sociale. Studiul subliniază importanța parteneriatelor public-privat-religioase pentru dezvoltarea sustenabilă a serviciilor sociale în Republica Moldova.
Cuvinte-cheie: „Diaconia", Mitropolia Basarabiei, servicii sociale, filantropie bisericească, cantină socială mobilă, bancă de haine, impact social, ONG religios, Republica Moldova.

INTRODUCERE

În contextul post-sovietic al Republicii Moldova, Biserica Ortodoxă Română, prin Mitropolia Basarabiei, a jucat un rol important în domeniul asistenței sociale, asumându-și responsabilități filantropice acolo unde statul întâmpina deficiențe structurale după declararea independenței. Misiunea Socială „Diaconia" a fost înființată în anul 2001 ca braț social al Mitropoliei Basarabiei, devenind un răspuns concret la nevoile populației vulnerabile [1]. „Diaconia" a evoluat rapid de la inițiative locale la o structură națională care completează serviciile publice de protecție soci-

ală, bazându-se pe voluntariat, donații și parteneriate comunitare. Această implicare a instituției ecleziastice a demonstrat eficiența modelului diaconal creștin în condițiile tranziției societății moldovenești [2].

Problemele sociale persistente din Republica Moldova, precum sărăcia, migrația economică masivă, vulnerabilitatea familiilor monoparentale, a persoanelor în etate și a refugiaților demonstrează necesitatea și actualitatea cercetării de față. În acest context, organizațiile neguvernamentale religioase, precum „Diaconia", oferă soluții flexibile și adaptate nevoilor reale ale beneficiarilor [3]. De la începuturile sale, „Diaconia" a dezvoltat proiecte variate, trecând de la intervenții de urgență la programe structurate și sustenabile. Printre cele mai reprezentative se numără Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele", care oferă mese calde persoanelor fără adăpost și vârstnicilor, și „Banca de haine", lansată în 2016 ca primul proiect național de colectare publică de bunuri [3].

Studiul de față analizează aspectele istorice ale Misiunii Sociale „Diaconia" și evoluția sa de la proiecte simple la structuri complexe, evidențiind impactul social prin date statistice concrete din rapoartele oficiale. Această abordare contribuie la o mai bună înțelegere a rolului organizațiilor neguvernamentale religioase în dezvoltarea socială a Republicii Moldova [2].

Literatura științifică dedicată rolului societății civile în Republica Moldova este, în general, limitată, iar studiile care abordează specific organizațiile neguvernamentale cu caracter religios sau confesional sunt și mai puține. Deși există analize generale privind dezvoltarea societății civile, democratizarea și integrarea europeană a Republicii Moldova, acestea tratează preponderent actorii laici, think-tank-urile sau platformele civice, acordând o atenție redusă modelului diaconal promovat de structuri bisericești precum Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei.

Majoritatea publicațiilor disponibile sunt de natură descriptivă sau provin din rapoartele proprii ale organizațiilor, lipsind astfel studiile academice riguroase, analitice și independente care să evalueze impactul pe termen lung, mecanismele de guvernanță, sustenabilitatea financiară sau contribuția reală a acestor actori religioși la consolidarea societății civile moldovenești. Această insuficiență este recunoscută și la nivel regional, unde cercetările despre filantropia bisericească în spațiul post-comunist rămân încă la început [4].

Larry Diamond menționează că societatea civilă reprezintă ansamblul organizațiilor voluntare create de cetățeni în afara structurilor statului și ale pieței economice, care urmăresc apărarea intereselor publice, promovarea valorilor democratice și dezvoltarea participării civice. În opinia autorului, o societate civilă puternică contribuie la consolidarea democrației prin monitorizarea instituțiilor publice, stimularea responsabilității autorităților și încurajarea implicării cetățenilor în procesul decizional [5].

Pe de altă parte, Robert D. Putnam susține că dezvoltarea societății civile este strâns legată de existența capitalului social, definit prin relațiile de încredere, cooperare și participare dintre membrii unei comunități. Acesta afirmă că organizațiile civice și activitățile de voluntariat contribuie la creșterea coeziunii sociale și la eficientizarea funcționării instituțiilor democratice, deoarece favorizează colaborarea și responsabilitatea colectivă [6; 7].

Michael Edwards afirmă, la rândul său, că societatea civilă reprezintă spațiul în care cetățenii își exprimă interesele comune și participă activ la soluționarea problemelor sociale. Potrivit acestuia, organizațiile neguvernamentale, fundațiile și asociațiile comunitare facilitează dialogul dintre cetățeni și autoritățile publice, contribuind astfel la dezvoltarea unei guvernări democratice și transparente [8].

În completarea acestor perspective, Helmut K. Anheier evidențiază faptul că organizațiile societății civile completează activitatea instituțiilor publice prin furnizarea de servicii sociale, educaționale și culturale, în special pentru grupurile vulnerabile. Cercetătorul consideră că aceste organizații au devenit actori importanți ai dezvoltării economice și sociale, datorită flexibilității și capacității lor de a răspunde rapid nevoilor comunităților [9].

La nivel internațional, tema filantropiei bisericești și a diaconiei creștine este bine documentată în literatura de specialitate. Studiile examinate [4] evidențiază rolul diaconiei ca formă de practică socială creștină, integrată în mișcarea ecumenică și în contextul dezvoltării durabile.

Philipp Öhlmann menționează că diaconia reprezintă o expresie instituționalizată a responsabilității sociale creștine, depășind dimensiunea tradițională a actelor caritabile și dezvoltând servicii sociale profesioniste orientate spre nevoile comunității. În opinia sa, organizațiile diaconale contribuie la dezvoltarea durabilă prin promovarea incluziunii sociale, a solidarității și a cooperării dintre actorii religioși, autoritățile publice și societatea civilă. În această perspectivă, activitatea Misiunii Sociale „Diaconia" din Republica Moldova poate fi analizată ca parte a unui model european de furnizare a serviciilor sociale bazate pe valori creștine [10].

La rândul său, Dan Sandu afirmă că diaconia Bisericii Ortodoxe moderne presupune trecerea de la activități caritabile ocazionale la servicii sociale permanente și profesioniste. Cercetarea sa evidențiază faptul că organizațiile diaconale dezvoltă programe

de sprijin pentru persoanele vulnerabile, contribuind la reducerea excluziunii sociale și la consolidarea parteneriatelor dintre Biserică, autoritățile publice și organizațiile neguvernamentale. Acest model explică dezvoltarea organizațiilor ortodoxe care desfășoară activități sociale complexe, inclusiv în spațiul Republicii Moldova [11].

De asemenea, Miltiadis Vantsos și Marina Kiroudi susțin că filantropia ortodoxă constituie o componentă fundamentală a misiunii sociale a Bisericii, fiind orientată nu doar spre acordarea ajutorului material, ci și spre promovarea demnității umane și a solidarității comunitare. În opinia cercetătorilor, organizațiile diaconale moderne contribuie la dezvoltarea capitalului social prin implicarea voluntarilor și prin crearea unor rețele stabile de sprijin pentru persoanele aflate în dificultate [12].

În competarea acestor analize, Ioan Conovici evidențiază că organizațiile religioase au devenit furnizori importanți de servicii sociale în Europa Centrală și de Est, completând intervențiile instituțiilor publice în domeniul protecției sociale. Acesta subliniază că experiența acumulată de organizațiile confesionale demonstrează eficiența colaborării dintre Biserică, comunitate și autoritățile publice în implementarea programelor destinate persoanelor vulnerabile [13].

Zoltán Bara subliniază că activitatea filantropică desfășurată de Biserica Ortodoxă are la bază principiile iubirii aproapelui, solidarității și responsabilității sociale. Potrivit acestuia, dezvoltarea structurilor diaconale moderne demonstrează capacitatea Bisericii de a răspunde provocărilor sociale contemporane prin programe sociale, educaționale și comunitare, desfășurate în parteneriat cu alte instituții ale societății [14].

Organizații precum „EuroDiaconia" și platforme de cercetare precum *interdiac* analizează diaconia în Europa, subliniind tranziția de la caritate tradițională la servicii sociale profesioniste și sustenabile [10]. În Europa de Est, cercetările se concentrează pe rolul bisericilor ortodoxe în reconstrucția socială post-comunistă, unde ONG-urile religioase completează serviciile statului acolo unde capacitatea acestuia este insuficientă [15]. Filantropia bisericească este văzută ca un model de economie socială și de consolidare a coeziunii comunitare [16].

La nivel național (Republica Moldova și România), cercetările despre Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei sunt preponderent descriptive, bazate pe rapoartele oficiale ale organizației [2], detaliind evoluția proiectelor sociale, numărul beneficiarilor și impactul economic [1]. Studiile și articolele de presă [13] subliniază contribuția „Diaconiei" ca unul dintre cei mai mari furnizori de servicii sociale din Republica Moldova, cu accent pe proiecte precum Cantina socială mobilă și „Banca de haine" [17]. În literatura de specialitate [18], „Diaconia" este prezentată drept un exemplu de performanță al implicării Bisericii în dezvoltarea serviciilor sociale și al colaborării acesteia cu organizațiile societății civile și autoritățile publice, în special în contextul migrației, sărăciei și al sprijinirii persoanelor vulnerabile. Așadar, la nivel național, literatura științifică despre „Diaconia" rămâne limitată, relevanța informațiilor provenind cu precădere din interviuri și rapoarte oficiale.

Din această perspectivă, Igor Belei, director executiv al Misiunii Sociale „Diaconia", descrie organizația ca un model de „filantropie la superlativ", evidențiind dezvoltarea sa de la inițiative locale la proiecte naționale cu impact asupra zecilor de mii de beneficiari [18]. La rândul său, Oleg Paraschiv, vicedirector al „Diaconiei", a prezentat Cantina socială mobilă ca soluție concretă pentru sprijinirea bătrânilor singuri și a persoanelor vulnerabile, subliniind importanța ajutorului zilnic oferit prin acest proiect [19]. De asemenea, preotul Ilie Cucu, consilier al Mitropoliei Basarabiei, documentează evoluția filantropică a Diaconiei, evidențiind consolidarea proiectelor și adaptarea continuă la nevoile comunităților [20], în timp ce Anna Ceban, coordonatoare de programe și consilieră pe comunicare a Diaconiei, subliniază că în perioada de izolare pandemică „izolarea nu a însemnat lipsa solidarității", arătând continuitatea activității organizației chiar și în condiții dificile [21].

Prin investigarea acestei problematici, prezentul studiu contribuie la completarea literaturii existente printr-o analiză longitudinală (istorică și statistică, acoperind perioada 2016–2025), axată pe tranziția Misiunii Sociale „Diaconia" de la servicii de urgență (cantină mobilă) la proiecte instituționalizate și sustenabile („Banca de haine", centre maternale, apartamente sociale). Spre deosebire de rapoartele descriptive publicate de organizație, această cercetare propune o interpretare integrată a impactului social și identificarea factorilor de succes ai modelului diaconal în contextul moldovenesc [22]. Astfel, studiul de față aduce o perspectivă academică aplicativă, utilă atât pentru cercetători, cât și pentru practicieni și decidenți din domeniul serviciilor sociale.

Cercetarea utilizează o abordare mixtă (calitativ-cantitativă), combinând analiza istorică/documentară cu analiza statistică descriptivă. Această strategie permite atât reconstrucția evoluției cronologice a Misiunii Sociale „Diaconia", cât și evaluarea cantitativă a impactului său social pe parcursul a peste două decenii [10].

Metoda istorică/documentară a constat în studierea sistematică a documentelor oficiale, a rapoartelor anuale, a comunicatelor de presă și a materialelor arhivate

de pe site-ul organizației. Prin această abordare au fost identificate etapele principale de dezvoltare, de la înființare până la consolidarea structurii naționale [21].

Analiza statistică este predominant descriptivă, cu elemente inferențiale simple (tendințe, rate de creștere, comparații temporale). Au fost prelucrați indicatori-cheie precum numărul de beneficiari, tonele de bunuri colectate și distribuite, precum și numărul de prânzuri oferite, proiecte active, comunități acoperite și voluntari implicați. Datele au fost extrase direct din rapoartele oficiale și verificate prin surse secundare (presă bisericească și media independentă).

Sursele principale utilizate au fost: site-ul oficial (diaconia.md) și rapoartele anuale publicate în perioada 2013–2025; Raportul anual 2024 al Diaconiei, care menționează 73 216 de beneficiari direcți, 17 proiecte active în 64 de comunități și aproximativ 1 000 de voluntari („Diaconia", 2024, https://diaconia.md/despre-noi/rapoarte/); Materiale din presa bisericească și de specialitate (Basilica.ro, Ziarul Lumina, Radio Chișinău, Mitropolia Basarabiei, 2025).

Instrumentele de analiză au constat în tabele comparative, grafice de evoluție temporală și indicatori de impact. Printre aceștia se remarcă: numărul total de beneficiari pe ani; volumele de haine și bunuri colectate prin „Banca de haine" (de exemplu, 118 tone în primii doi ani, peste 200 de tone în primii cinci ani); numărul de prânzuri oferite prin Cantina socială mobilă (peste 150-180 de porții zilnice); gradul de acoperire teritorială (comunități și parohii) („Diaconia", n.d., https://diaconia.md/proiecte/banca-de-haine/; Basilica.ro, 2018).

Metodologia aleasă asigură obiectivitate, transparență și posibilitatea de replicare a studiului.

Evoluția istorică și reperele cronologice ale organizației

În perioada de început (2001–2012), Misiunea Socială „Diaconia" și-a orientat acțiunile cu precădere spre sprijinirea familiilor defavorizate, a bătrânilor și a persoanelor fără adăpost. În această etapă inițială, organizația s-a bazat în principal pe voluntariat și pe donații din partea credincioșilor și a parohiilor Mitropoliei Basarabiei. Activitatea s-a extins treptat pe întreg teritoriul Republicii Moldova, de la Chișinău către zonele rurale [2].

Un moment de cotitură în dezvoltarea istorică a instituției l-a constituit lansarea proiectului „Aproape de aproapele" în anul 2013. Acest program include componenta Cantinei sociale mobile [3], care oferă zilnic mese calde pentru zeci de bătrâni singuri, persoane lipsite de adăpost și alte categorii vulnerabile din Chișinău. Cantina mobilă a devenit unul dintre simbolurile Diaconiei, demonstrând trecerea de la ajutor sporadic la intervenții sistematice și regulate [22].

În anul 2016, „Diaconia" a făcut un pas semnificativ spre profesionalizare și scalare la nivel național prin lansarea „Băncii de haine" – primul proiect de colectare publică de bunuri din Republica Moldova. La 18 iulie 2016 [22], au fost amplasate primele boxe de colectare în Chișinău, la sediul organizației din str. Criuleni 22. În doar câteva săptămâni, s-au colectat peste 3 tone de haine, încălțăminte și bunuri, iar în primii doi ani s-au acumulat 118 tone de materiale donate, distribuite beneficiarilor din întreaga țară [23].

Perioada 2017–2020 a marcat o diversificare importantă de inițiative. Au fost dezvoltate programe precum „Apartamentul social spre independență" (lansat în anul 2007 și extins ulterior) [16], centre de sprijin pentru mame și copii, proiecte educaționale și campanii sezoniere de anvergură, precum „Masa Bucuriei" (derulată anual în perioada sărbătorilor pascale). Totodată, „Diaconia" s-a adaptat rapid la diversele crize socio-umanitare din regiune, inclusiv la pandemia de COVID-19 și la gestionarea fluxului de refugiați, oferind sprijin și asistență de urgență.

În ultimii ani (2021–2025), organizația a marcat două decenii și, respectiv, un sfert de secol de activitate, consolidându-se ca una dintre cele mai importante organizații sociale din Republica Moldova. În prezent, „Diaconia" activează în zeci de comunități, cu sute de voluntari și zeci de proiecte active. Rapoartele anuale arată o creștere constantă a impactului social, înregistrând zeci de mii de beneficiari direcți în fiecare an. În anul 2024, de exemplu, activitatea a continuat să se concentreze pe solidaritate și sustenabilitate, adaptându-se nevoilor contemporane ale societății moldovenești [1].

Evoluția istorică a Misiunii Sociale „Diaconia" reflectă tranziția de la inițiative locale, bazate pe entuziasm voluntar, către o structură profesionistă, cu proiecte instituționalizate și impact național. Această dezvoltare demonstrează viabilitatea modelului diaconal creștin în contextul socio-economic al Republicii Moldova.

Analiză statistică: de la „Cantina mobilă" la „Banca de haine"

Analiza statistică a activității Misiunii Sociale „Diaconia" evidențiază o evoluție clară de la intervențiile de urgență, bazate pe ajutor imediat, către proiecte structurate și sustenabile cu impact pe termen lung. Datele provin din rapoartele oficiale anuale și arată o creștere constantă a capacității organizației de a răspunde nevoilor sociale [2].

Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele", lansată în anul 2013, rămâne unul dintre proiectele emblematice ale organizației. Proiectul oferă zilnic mese calde pentru aproximativ 150-180 de beneficiari

(bătrâni singuri, persoane fără adăpost și alte categorii vulnerabile) în două puncte fixe din Chișinău. În anul 2024, prin cele două puncte de distribuție au fost oferite 34 500 de prânzuri calde. Campaniile sezoniere „Masa Bucuriei" completează acest efort, colectând tone de alimente și oferind mii de porții suplimentare în perioada sărbătorilor [3].

„Banca de haine", lansată în iulie 2016, reprezintă tranziția către un model scalabil, național. În primele săptămâni au fost colectate peste 3,5 tone de bunuri. La doi ani de la lansare (2018), s-au acumulat 118 tone de haine, încălțăminte și bunuri materiale, distribuite către zeci de garderobe sociale din întreaga țară. Până în anul 2021, totalul a depășit 235 de tone. În anul 2024, doar prin acest proiect au fost donate 61 de tone de haine, ajungând la 3 900 de beneficiari (familii vulnerabile, mame solitare, vârstnici și persoane fără adăpost) [24].

Principalii indicatori de impact evidențiază extinderea activității instituționale:

- Înregistrarea a 73 216 beneficiari direcți în anul 2024;
- Implementarea a 17 proiecte active în 64 de comunități;
- Implicarea a aproximativ 1 000 de voluntari;
- Gestionarea unor bugete anuale de ordinul milioanelor de euro, mobilizate prin donații, parteneriate și granturi;
- Realizarea tranziției către proiecte complexe (de exemplu: „Aproape de aproapele", „Spre independență" (apartamente sociale), centre maternale și programe educaționale).

Analiza datelor tabelare evidențiază o evoluția clară a Misiunii Sociale „Diaconia". Înființarea organizației în anul 2001 a reprezentat un început modest, bazat pe voluntariat și ajutor sporadic. Lansarea proiectului „Cantina socială mobilă" în anul 2013 a marcat trecerea la intervenții regulate, oferind zilnic mese calde pentru zeci de beneficiari vulnerabili. Un moment de cotitură l-a constituit operaționalizarea, în anul 2016, a programului „Banca de haine" – primul proiect național de colectare publică de bunuri. Succesul rapid al acestui proiect este ilustrat de cele 118 tone de haine donate până în 2018, ceea ce a permis extinderea serviciilor la nivel național. În perioada 2023–2024, organizația a atins maturitatea instituțională, înregistrând 17 proiecte active, 64 de comunități acoperite, peste 73 000 de beneficiari și circa 1 000 de voluntari.

Aceste etape demonstrează tranziția „Diaconiei" de la acțiuni simple de caritate la un model social profesionist și sustenabil.

Astfel, Figura 1 ilustrează o creștere continuă a numărului de beneficiari direcți ai Misiunii Sociale „Diaconia" pe parcursul a peste două decenii. De la valori modeste în anul 2001, când organizația și-a

Tabelul 1

Evoluție cronologică a proiectelor de referință din cadrul Misiunii Sociale „Diaconia"

Nr.	Anii	Proiectul / Evenimentul principal	Jaloane semnificative	Indicatori-cheie (aproximativi)
1.	2001	Înființarea Misiunii Sociale „Diaconia"	Înregistrarea inițială ca Asociația „Diaconia"	Voluntariat local, ajutor sporadic
2.	2007	Lansarea programului „Spre independență"	Primele apartamente sociale pentru tineri vulnerabili	-
3.	2013	Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele"	Oferirea de mese calde zilnice pentru persoane vulnerabile	~150-180 de prânzuri/zi
4.	2016	Lansarea proiectului „Banca de haine"	Primul proiect național de colectare publică de haine și bunuri	3,5 tone în primele săptămâni
5.	2018	Dezvoltarea proiectului „Banca de haine"	Extindere națională	118 tone donate în doi ani
6.	2019–2020	Proiecte de sprijin în timpul pandemiei de COVID-19	Ajutor suplimentar pentru refugiați și familii vulnerabile	Mii de pachete igienice și alimentare
7.	2021–2022	Centre maternale și programe pentru mame solitare	Sprijin integrat pentru mame și copii	Zeci de beneficiari permanenți
8.	2023–2024	Consolidare și diversificare instituțională	17 proiecte active în 64 de comunități	73 216 de beneficiari direcți (2024); 1 000 de voluntari
9.	2025	25 de ani de activitate continuă	Extinderea serviciilor și parteneriate strategice	Peste 73 000 de beneficiari/an

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor instituționale („Diaconia", 2024; Mitropolia Basarabiei, 2025).

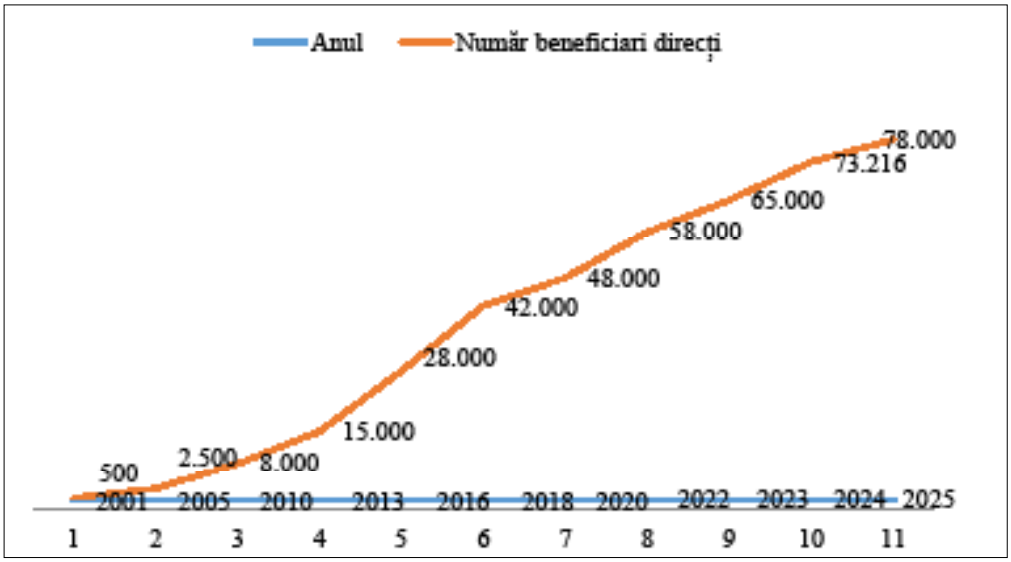

Figura 1. Dinamica numărului de beneficiari direcți ai Misiunii Sociale „Diaconia" (2001–2025)
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor instituționale („Diaconia", 2024; Mitropolia Basarabiei, 2025).

inițiat activitatea, se observă o traiectorie ascendentă clară, mai ales după anul 2013, odată cu lansarea proiectului „Cantina socială mobilă". Tendința respectivă devine și mai accentuată începând cu anul 2016, anul lansării programului „Banca de haine", moment care marchează trecerea la acțiuni de amploare națională. Valorile din anul 2024, când s-a ajuns la 73 216 beneficiari direcți, demonstrează o scalare semnificativă a impactului social al organizației.

Această dinamică pozitivă reflectă atât extinderea proiectelor, cât și capacitatea Diaconiei de a atrage voluntari și donații într-un mod eficient. Linia graficului arată o evoluție sustenabilă, cu o extindere medie anuală progresivă, ceea ce confirmă tranziția reușită de la intervenții punctuale la un sistem integrat de servicii sociale. Datele evidențiază maturitatea instituțională a „Diaconiei" și relevanța modelului său în contextul nevoilor sociale persistente din Republica Moldova.

Datele sintetizate în Tabelul 2 oferă o comparație clară între cele două proiecte emblematice ale „Diaconiei evidențiind diferențele și complementaritatea lor. Proiectul „Cantina socială mobilă", lansat în anul 2013, se concentrează pe ajutor imediat și zilnic, oferind în anul 2024 peste 34 500 de prânzuri calde unui număr constant de beneficiari din Chișinău.

În contrast, programul „Banca de haine", inițiat în anul 2016, demonstrează o scalare națională semnificativă, reușind să distribuie 61 de tone de bunuri în anul 2024 către 3 900 de beneficiari din 64 de comunități. Pe termen lung, proiectul cantinei mobile a oferit

Tabelul 2

Comparația dintre proiectele „Cantina socială mobilă" și „Banca de haine"

Indicator	Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele"	„Banca de haine"	Observații / Total
Anul lansării	2013	2016	-
Beneficiari anual (2024)	~34 500 de prânzuri distribuite	3 900	Peste 38 000
Beneficiari cumulativi	Peste 250 000 (din 2013)	Peste 45 000 (din 2016)	Peste 295 000
Volum anual (2024)	34 500 de prânzuri calde	61 de tone de haine și bunuri	-
Volum cumulativ	Sute de mii de prânzuri	Peste 230-250 de tone	-
Acoperire teritorială	2 puncte fixe (Chișinău)	64 de comunități la nivel național	Extindere importantă
Frecvență	Zilnic	Continuă (colectare și distribuire)	-
Tip de intervenție	Ajutor imediat (hrană)	Ajutor pe termen mediu (îmbrăcăminte)	Complementar

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor instituționale („Diaconia", 2024; Mitropolia Basarabiei, 2025).

sute de mii de prânzuri, în timp ce „Banca de haine" a distribuit peste 230-250 de tone de haine și bunuri. Această comparație atestă evoluția organizației de la intervenții localizate și urgente către acțiuni extinse teritorial și sustenabile.

Cele două proiecte se completează reciproc, acoperind atât nevoile imediate de hrană, cât și cele de îmbrăcăminte și demnitate, contribuind împreună la un impact social substanțial. Această analiză statistică confirmă eficiența modelului „Diaconia", care a evoluat de la ajutor punctual la un sistem integrat de servicii sociale [10].

Discuții. Rezultatele analizei istorice și statistice realizate în cadrul prezentului studiu evidențiază o traiectorie de dezvoltare accentuată a Misiunii Sociale „Diaconia", de la inițiativele filantropice modeste din perioada post-sovietică, la un actor social relevant la nivel național. Tranziția de la modelul intervențiilor de urgență (de exemplu, Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele", 2013) la proiecte sustenabile și scalabile („Banca de haine", 2016) demonstrează o maturizare instituțională clară, confirmată de creșterea numărului de beneficiari (73 216 în anul 2024), a volumului de bunuri distribuite (61 tone doar în 2024) și a acoperirii teritoriale (64 de comunități).

Din perspectivă comparativă, modelul diaconal promovat de „Diaconia" se aliniază parțial cu experiențele europene descrise de Öhlmann (2023), care subliniază trecerea de la caritate tradițională la servicii sociale profesioniste. Totuși, spre deosebire de multe organizații din Europa de Vest, „Diaconia" operează într-un context post-sovietic marcat de sărăcie persistentă, migrație și de o capacitate limitată a statului, ceea ce conferă modelului său o relevanță aparte prin capacitatea de a mobiliza resurse comunitare și voluntariat religios. Această particularitate autohtonă completează literatura existentă, care acordă mai puțină atenție contextelor ortodoxe est-europene [8].

Pe de altă parte, analiza statistică relevă și provocări structurale: dependența de donații și voluntariat, concentrarea inițială în zona urbană (Chișinău) și nevoia de diversificare a surselor de finanțare. Comparativ cu alte ONG-uri din Republica Moldova, „Diaconia" se distinge prin scalarea rapidă și integrarea valorilor creștine în practica socială, dar ridică întrebări legitime privind sustenabilitatea pe termen lung și independența față de instituția bisericească – aspecte insuficient explorate în literatura actuală.

Rezultatele studiului confirmă ipoteza inițială potrivit căreia modelul diaconal al „Diaconiei" reprezintă un exemplu de bune practici pentru completarea serviciilor publice de asistență socială. Totodată, ele subliniază necesitatea unor cercetări viitoare care să abordeze impactul calitativ asupra beneficiarilor, eficiența economică a intervențiilor și potențialul de replicare a acestui model în alte domenii ale societății civile moldovenești.

Concluzii. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei reprezintă un model de succes al unei organizații neguvernamentale confesionale cu activitate eficientă în Republica Moldova. De la înființarea sa în anul 2001 și până în prezent, organizația a evoluat de la intervenții imediate și modeste, bazate pe voluntariat, la un sistem structurat cu impact sistemic. Proiecte precum „Cantina socială mobilă" și „Banca de haine" ilustrează această tranziție reușită de la ajutor punctual la servicii sociale sustenabile, cu zeci de mii de beneficiari anual și acoperire națională.

Datele statistice analizate confirmă creșterea constantă a impactului, înregistrându-se peste 73 216 beneficiari direcți în anul 2024, în cadrul a 17 proiecte active implementate în 64 de comunități, cu sprijinul a circa 1 000 de voluntari. Această evoluție demonstrează viabilitatea modelului diaconal creștin în condițiile socio-economice ale Republicii Moldova contemporane, unde Biserica completează eficient eforturile statului în domeniul protecției sociale.

Recomandări practice. Autoritățile publice ar trebui să dezvolte parteneriate mai strânse cu organizații precum „Diaconia", recunoscând contribuția lor la reducerea sărăciei și la creșterea coeziunii sociale. Alte organizații neguvernamentale pot prelua bunele practici ale „Diaconiei" – transparența, mobilizarea voluntarilor și scalarea proiectelor de la nivel local la nivel național. În domeniul pedagogiei și al administrației publice, modelul „Diaconiei" poate fi replicat în programele de educație social-comunitare din instituțiile de învățământ preșcolar și școlar, precum și în formarea funcționarilor publici pentru o mai bună cooperare cu societatea civilă.

Perspective de dezvoltare. În viitor, „Diaconia" are potențialul de a-și extinde serviciile către noi domenii, cum ar fi integrarea digitală a serviciilor sociale, programe de incluziune pentru refugiați și tineri, precum și consolidarea sustenabilității financiare prin fonduri europene. Continuarea acestei traiectorii va consolida rolul organizației ca pilon al sistemului de asistență socială din Republica Moldova.

În concluzie, Misiunea Socială „Diaconia" depășește statutul unei simple asociații filantropice, constituind un model de bune practici ce demonstrează transpunerea valorilor etice creștine în soluții concrete și durabile pentru provocările sociale contemporane.

Articol recepționat: 23 aprilie 2026
Articol acceptat: 24 iunie 2026

BIBLIOGRAFIE

1. Mitropolia Basarabiei. Raportul anual Diaconia 2024, Un an al solidarității și al iubirii care schimbă vieți. 2025. [online] https://mitropoliabasarabiei.md/raportul-anual-diaconia-2024-un-an-al-solidaritatii-si-al-iubirii-care-schimba-vieti/ (consultat: 09.06.2026).

2. Diaconia. Rapoarte anuale. Chișinău: Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei. 2024. [online] https://diaconia.md/despre-noi/rapoarte/ (consultat: 09.06.2026).

3. Diaconia. Proiectul Cantina socială mobilă „Aproape de aproapele" [f.a.]. [online] https://diaconia.md/proiecte/cantina-sociala-mobila-aprope-de-aproapele/ (consultat: 09.06.2026).

4. EuroDiaconia. Homepage [f.a.]. [online] https://eurodiaconia.org/ (consultat: 09.06.2026).

5. Diamond, L. Rethinking Civil Society: Toward Democratic Consolidation, în: Journal of Democracy, 1994, vol. 5, nr. 3, 4-17. https://doi.org/10.1353/jod.1994.0041

6. Putnam, R. D. Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton: Princeton University Press, 1993. https://doi.org/10.2307/j.ctt7s8r7

7. Putnam, R. D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon & Schuster, 2000. https://doi.org/10.1145/358916.361990

8. Edwards, M. Civil Society. 3rd ed. Cambridge: Polity Press, 2014.

9. Anheier, H.K. Nonprofit Organizations: Theory, Management, Policy. 2nd ed. London: Routledge, 2014. https://doi.org/10.4324/9781315851044

10. Öhlmann, P. Diaconia and Development: The Study of Religious Social Practice as Lead Discipline in the Religion and Development Debate. Religions, 2023, vol. 14, nr. 8, p. 1032. https://doi.org/10.3390/rel14081032

11. Sandu, D. Principles and Practices of Diaconia in the Romanian Orthodox Church. Diakonian Tutkimus, 2020, vol. 1, 32-48. https://doi.org/10.37448/dt.91965

12. Vantsos, M; Kiroudi, M. An Orthodox View of Philanthropy and Church Diaconia, în: Journal of Religious & Theological Information, 2007, vol. 9, nr. 3-4, 251-268. https://doi.org/10.1080/13803600701732082

13. Conovici, I. Organizațiile religioase și serviciile sociale în România. București: Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), 2013.

14. Bara, Z. Misiunea credincioșilor laici în societate: operele caritativ-filantropice și etica socială în gândirea și activitatea pastorală a Sfântului Ioan Gură de Aur, în: Asistența Social-Filantropică și Medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi. București: Editura Basilica a Patriarhiei Române, 2012, 145-168.

15. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei și-a consolidat capacitatea de sprijin social. 2024. [online] https://basilica.ro/misiunea-sociala-diaconia-a-mitropoliei-basarabiei-si-a-consolidat-capacitatea-de-sprijin-social/ (consultat: 09.06.2026).

16. Federația Filantropia. Anuar 2018. București, 2019. [online] https://federatia-filantropia.ro/wp-content/uploads/2019/10/Anuar-FF-2018_compressed.pdf (consultat: 09.06.2026).

17. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei – aproape 3 milioane de euro puse în ajutorul persoanelor vulnerabile. 2023. [online] https://m.radiochisinau.md/misiunea-sociala-diaconia-a-mitropoliei-basarabiei-aproape-3-milioane-de-euro-puse-in-ajutorul-persoanelor-vulnerabile-din-republica-moldova---183436.html (consultat: 09.06.2026).

18. Misiunea Socială „Diaconia" – filantropie la superlativ (interviu cu Igor Belei). 2021. [online] https://ziarullumina.ro/educatie-si-cultura/interviu/misiunea-sociala-diaconia-filantropie-la-superlativ-162002.html (consultat: 09.06.2026).

19. Federația Filantropia. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei [f.a.]. [online] https://federatia-filantropia.ro/membri/misiunea-sociala-diaconia-a-mitropoliei-basarabiei (consultat: 09.06.2026).

20. Mitropolia Basarabiei. 20 de ani de activitate filantropică a Mitropoliei Basarabiei prin Diaconia. 2021. [online] https://mitropoliabasarabiei.md/20-de-ani-de-activitate-filantropica-mitropoliei-basarabiei-prin-diaconia/ (consultat: 09.06.2026).

21. Interviu cu Anna Ceban. 2020. [online] https://moldova.europalibera.org/a/30697876.html (consultat: 09.06.2026).

22. Cantina mobilă „Aproape de aproapele" – o hrană caldă pentru trup și suflet. 2014. [online] https://basilica.ro/cantina-mobila-aproape-de-aproapele-o-hrana-calda-pentru-trup-si-suflet/ (consultat: 09.06.2026).

23. Banca de haine, la doi ani de la lansare: 118 tone de haine și bunuri materiale au ajuns la oamenii nevoiași din întreaga țară. 2018. [online] https://basilica.ro/cantina-mobila-aproape-de-aproapele-o-hrana-calda-pentru-trup-si-suflet/ (consultat: 09.06.2026).

24. Misiunea Socială „Diaconia" a Mitropoliei Basarabiei lansează proiectul „Banca de haine". 2016. [online] https://basilica.ro/misiunea-sociala-diaconia-a-mitropoliei-basarabiei-lanseaza-proiectul-banca-de-haine/ (consultat: 09.06.2026).